

RAMSELE
med HELGUM, FJÄLLSJÖ, EDSELE, TÅSJÖ och BODUM.
(Ångermanland.)

Sockennamnet framträder under formen *Rafnasill* först i en gränshandling från 1270-talet. Till sexårgården af år 1314 utgaf *Rannasild* 6 öre årligen och till lösen af Upsala ärkebiskops pallium bidrog kyrkan i *Ramnasyll* år 1316 med 1 mark, prästen med 2 mark (DS 3, n. 1946, 2043). Beloppen motsvara i båda fallen de från Ångermanlands medelstora pastorat utgående. Under den stora norrländska visitationsresan, som ärkebiskop Olof Björnson företog i början af år 1319, besökte han äfven *Rampnasil*. (DS. 3, n. 2218.) Tidpunkten för uppkomsten af de tre annexen *Helgum*, *Fjällsjö* och *Edsele*, hvilka på 1500-talet lydde under moderförsamlingen, är ej närmare känd, men går tydligen tillbaka till medeltidens senare skeden. Pastoratets till arealen betydande omfattning gaf under 1700-talets senare del anledning till anläggande af ett kapell i *Tåsjö* inom Fjällsjö socken och vid samma århundrades slut ytterligare ett kapell i *Bodum* (se inledn. till Fjällsjö och Bodum). Före 1755 uppehölls gudstjänsten allenast af två ordinarie präster, ehuru pastoratet omfattade 4 kyrkor. Pastor bodde i Ramsele och skötte tillika gudstjänsten i Fjällsjö, 4 mil ganska besvärlig väg därifrån beläget; 6 mil ännu längre bort låg Tåsjö. De längst borta bosatta lapparna hade dessutom 3 mil och således öfver 9 mil till Fjällsjö och 13 mil till Ramsele. Komministern åter, som då bodde i Helgum 4 mil på andra sidan om Ramsele, bestred dessutom gudstjänsten i Edsele. År 1755 tillsattes en sockenpredikant i Fjällsjö och efter anläggandet af Bodums kapell ombestyrdes gudstjänsten därstädes till en början äfven af honom. Enl. kgl. resolution 6 okt. 1772 anställdes en särskild kapellpredikant i Tåsjö och genom kgl. bref 21 jan. 1804 tillkom en e. o. predikantbefattning i Edsele, hvilken ombildades till komministratur, då jämlikt kgl. resolutioner af 16 sept. 1835 och 30 dec. 1837 från Ramsele moderförsamling tvenne nya pastorat utbrötos: det ena Helgum, det andra Bodum, omfattande till-

lika Fjällsjö och Tåsjö (se inledn.). Efter denna delning omfattade Ramsele pastorat allenast moderförsamlingen och Edsele, där komministern var boende. En komministertjänst skulle enl. kgl. bref 24 apr. 1896 äfven inrättas i Ramsele med 1/2 mantal i Krånge till boställe. Edsele afskiljdes slutligen ock från Ramsele jämlikt kgl. bref 31 dec. 1902 efter dåvarande khdes och komministers afgång, hvilket inträffade 1912.

Ramsele gamla kyrka, en medeltida stenbyggnad af rektangulär grundplan med timrad sakristia i nordost, öfvergafs, då församlingens nuvarande nordligare belägna, under ledning af byggmästaren Lagerstrand åren 1855-57 uppförda stenkyrka stod färdig att tagas i bruk. Den är byggd i gotisk renässansstil med torn å västra kortsidan och absidformad sakristia i öster. Åren 1920-25 har man arbetat på att återställa den gamla halft förfallna ödekyrkan i värdigt skick och hopsamla så mycket som möjligt af dess förskingrade inventarier. De år 1668 öfverkalkade väggmålningarne från 1500-talet ha framkallats, den gamla sönderslagna altarprydnaden från 1740, ett verk af bildhuggaren Måns Granlund i Hsand, hopfogats för att såsom fordom omrama korfönstret, däri insatts kopior af de nu i Nordiska museet i Sthm förvarade glasmålningar med porträtter af församlingens khde Erik Boderus och hans fru Brita Nenzelia, som förr innehade samma plats. Af äldre kyrkoinventarier märkes bland annat ett rökelsekar, en mässhake, förärad af kon. Carl IX:s gemål Christina samt en af drottning Maria Eleonora skänkt silfverkalk med hennes namn och svenska riksvapnet.

Kyrkan i Edsele är af trä, uppförd af Pål Persson i Stugun 1799, en kopia i mindre skala af Fjällsjö. Den äldre träkyrkan var endast 15 aln. lång och 9 aln. bred (Hdpr.). Några medeltida minnen äro ännu bevarade.

Ramsele gamla kyrka är afbildad i *E. Modin*, Gamla Tåsjö, s. 330 och i *Från Ådalar och fjäll* 1915, där äfven den nya kyrkan återfinnes, s. 51, 53.

KYRKOHERDAR.

1. Herr **Peder** i Ramsil [1528-55] omtalas förstnämnda år såsom vittne till ett gårdsköp i Oviken i Jämtland (RA). Han arrenderade under åren 1543-55 de gamla kyrkojordarne, som tillhört Ramsele prästbord, men vid reformationen indragits till kronan, 9 söl. i Edsle, 6 söl. i Helgum, och brukade vid sitt boställe i Krånge 12 söl. i åker. År 1531 måste Ramsele, Fjällsjö, Edsele och Helgums kyrkor i klockskatt utlämna hvar sin största klocka med järn och all tyg, enl. ett ännu bevaradt register. Af Ramsele kyrkosilfver inlevererades år 1548 till kon. Gustaf I en förgylld monstrans, vägande 2 löd. mark 3½ lod samt af Fjällsjö en liten något förgylld monstrans om 2 löd. mark 1 lod.

2. **Ericus Olai** (1566-85) khde i Ramsill. Hans sigill igenkännes under 1566 års tiondelängd. Å Bjerträ landsting 29 okt. 1568 afgaf han trohetsförsäkran åt kon. Johan III och uppgjorde jämte socknens

länsman 1571 års hjälpskattelängd för Älfsborgs lösen. Hans egen lös-egendom, bestående af silfver 50 lod, penningar 100 mark, mässing 12½ mk, koppar 7½ pd, stutar 6, får 6, getter 6 och hästar 2 värderade till 20 mk, uppskattades till 577½ mk, hvaraf han utgaf tiondedelen med 57 mk 6 öre. I skrifvelse till Kgl. Maj:t 29 juni 1573 klagat han, att Ramsele är det svagaste prästegället i Ångermanland, omfattande 4 kyrksöcknar, 15 mil från öfversta till yttersta socknen, och som han icke kan vara utan medhjälpare i Guds ord och ej kan för sin fattigdom honom uppehålla, begär han tvådels tionden uti sitt fattiga och svaga gäld eller ock några pund till behaglig tid (RA. Eccl.). Kon. Johan III beviljade 17 maj 1575 honom årligen 2 pd spanmål i förläning. Han uppbar denna spanmål sista gången 3 mars 1585, hvilket år tydligt var hans dödsår. Helgums gamla förruttnade träkyrka ersattes under hans tid med en stenkyrka.

3. **Johannes Claudii** (1585-96) kvitterar här 5 juni 1586 samma 2 pund förläningsspanmål »som ock min antecessor dn. Ericus i sinom tid hade». Undertecknade Upsala mötes beslut 1593, riksdagsbeslutet i Upsala 23 febr. 1594 samt Söderköpings beslut 22 okt. 1595. I febr. sistnämnda år inkommo 2 bönder från Ramsele gäll till Upsala domkapitel med klagomål öfver khden dn Johannem, att han försummade sin kyrkotjänst, att många finga dö utan sakramentet, m. m. Han suspenderades, inkallades för domkapitlet och erhöll slutligen 3 jan. 1596 sin afsättningsdom: Dn. Johannes skall afstå från gället, præpositus skall förordna den, som förestår kyrkotjänsten till Philippi dag (1 maj), men till dess äger dn. Johannes uppbära lönen och utgöra utlagorna. I början af år 1599 sändes han af ärkebiskopen till Torsåker i Ångermanland ss. kapellan, men sockenborna ville ej heller här antaga honom och anklagade honom bl. a. för signeri: han skrifver på papper och hänger det om halsen på de sjuka, förstör deras fisknot, dricker och parlamenterar allestädes, beljugar folk. Därtill kom, att han på ett bröllop dragit knif och öfverfallit deras pastor herr Ingemar och en bonde och i det bråket sargat några (det senare förnekade han), samt hvad värre var »skällt deras kyrkodisciplin i Ångermanland för en Böfvvels handel» af den anledningen, att hans styfdotter måst stå kyrkstraff, emedan hon slagit sin svärmor. Vi återfinna honom ss. Hans furstliga nådes predikant på resan till Lifland 1600, då han erhöll skattefrihet för ett sitt hemman i Ångermanland, men frihetsbrevet förkom när skeppet, med hvilket han öfversände det från Lifland, omkullseglade. Följande år vistades han i Tensta i Upland, där han ställde till förargelse med skvaller inför domkapitlet, som emellertid synes haft synnerligt fördrag med honom. Han fick nämligen löfte om Gudmundrå pastorat,

men utnämndes 1602 i stället till khde i Lillkyrka församling. Inkallades ånyo inför Upsala domkapitel 2 mars 1603, men därefter äro spåren efter denne bråkmakare och orolige herre förlorade.

G. m. en änka.

4. **Bengt Månsson Blix** (1596-1604), utn. till khde i Ramsele 26 jan. 1596. efter företrädarens afsättning. Prosten Olaus i Nordingrå befalldes omedelbart hålla husesyn i Ramsele. År 1602 höll sig khden Bengt med 1 häst, 1 sto, 9 kor samt 6 t:r i utsäde på Ramsele prästbord. Erhöll transport till Gudmundrå pastorat; se *Gudmundrå*.

5. **Ericus Gudmundi** (1604-29). Hans namn förekommer under dessa år i tiondelängderna. År 1616 31 juli visiterade ärkebiskop Petrus Kenicius i Resele, dit han äfven stämt Ramseleborna och herr Erik att möta. Genom ett kgl. bref 27 aug. 1617 fick herr Erich Gudmundson 12 t:r spl. af kronotionden, enär han årligen led mycken skada af köld och stor vattufloed och dessutom hade fyra annexer eller ridkyrkor, på grund hvaraf han måste hålla några kapellaner. Han nämnes äfven ibland de Ångermanlandspastorer, till hvilka Laurentius Jonæ' psalmbok år 1619 dedicerades. Afled 1629.

G. m. *Ingrid Olofsdotter*; hvilken såsom ålderstigen matrona lefde i Ramsele; hon var troligen dotter till kapellanen Olof i Ed, där hon hade flera hemmansdelar, hvilka ingingo i arfskiftet efter henne i mars 1649. (Ådb.).

Af barnen: *Ericus Erici Theonomus*, kapellan i Sunne; *Måns Ericsson*, länsman i Hammerdal, boende i Mo; en dotter, g. m. efterträdaren khden Elias Israelis; en dotter, g. m. Måns Hemmingson i Gisselås; en dotter, g. m. Joen Carlsson i Hallen.

6. **Elias Israelis Thelaus** (1630-64), f. 1590 sannolikt i Öd, Gudmundrå s:n, där hans broder Clemet Israelsson hade ett hemman, som han delvis inlöst af brodern Elias. En tredje broder var Laurentius Israelis Thelaus, som 1642 nämnes ss. fordom predikant på Penningeby i Upland. Elias inskrefs i Upsala studentmatrikel 7 dec. 1613, var kaplan i Helgum omkring 1617 och blef 1630 tillträdande pastor i Ramsele. Han råkade i träta med en sockenbonde Oluff Håkonsson i Hellingsås i Edsele, som stod och slog hö en söndagsafton och var ogin att hjälpa honom få hästen öfver älfven, då herr Elias gaf honom några rapp, så att blodvite uppstod, hvarföre bonden stämde sin pastor på tinget 27 nov. 1630. År 1634 domfälldes några trollkäringar, som bekänt sig jämte angifver-skän Barbro Påvelsdotter i Sandviken varit i Blåkulla, hvilket mål hän-

sköts till kgl. hofrätten. På Landstinget i Boteå 10 sept. 1635 besvärar sig herr Elias i Ramsill, att han hafver lidit och lider en stor nöd af truldomsmänniskor, som uppå allehanda sätt uppå hans bo och bohag honom besvära, »att thet klyppes all boschapien så well som hundar och hönss». Ehuru han var ganska förmögen och liksom företrädaren åtnjöt 2/3 tionden och 12 tr. till kaplanens underhåll, synes han mot sin kaplan herr Abraham varit ganska nidsk, så att domkapitlet måste ingripa. Khden Elias bevisade riksdagen 1651 och undertecknade dess beslut. Då superintendenten P. Steuchius, efter att ha visiterat församlingarna i Jämtland, anlände till Ramsele prästgård 22 febr. 1661, föll han och skadade sig i foten, så att den tilltänkta visitationen i södra Ångermanland måste inställas och förrättas af prosten. Elias Thelaus afled år 1664 och arfskiftet efter honom ägde rum 5 okt. 1665, då tvist yppades mellan efterlevande änkan och hennes styfbarn. (Ådb. 21/1 1669.)

G. 1) m. en dotter till företrädaren; 2) m. änkan *Karin Jönsdotter*; hon bodde sedan i Östergård, Edsele.

Barn, alla i förra giftet: *Israel*, sist khde i Arnäs, d. 1666; *Erik*, f. 1635, khde i Ramsele n. 8; *Alexander*, d. före 1669; en dotter, g. m. kapellanen Peder Burgerus i Bygdeå.

7. **Elias Erici Rhezelius** (1667-68) var född i Nora, son till kaplanen där Erik Michaelis, hvarför han ock först kallade sig Noræus. Då fadern blef khde i Resele, antog han namn efter denna socken, inskrefs jämte sin broder Paulus Erici vid Upsala univ. i febr. 1628, båda under namnet Noræus. Prästv. af ärkebiskop Laur. Paulinus 10 dec. 1638 och fick med sig domkapitlets skrifvelse dat. 21 dec. till khden i Nora i Ångermanland, att han skulle blifva sacellan i hans annexförsamling Bjerträ. Han stationerades emellertid i Skog (se II, s. 304, 309) och stannade där i 8 år med godt vittnesbörd, att han sig redeligen och väl förhullit hafver under de år, han i gället kapellan varit (Ådb.). Tillträdde komministraturen i Gudmundrå-Högsjö år 1647. Utn. 1666 till pastor i Ramsele med tillträde följande år, hvarvid Hsands konsistorium hos Kgl. Maj:t förordade, att han måtte få åtnjuta samma kungl. nåd som hans företrädare uppå tvådels tionde emot Kongl. Maj:ts tridung, såsom ock 12 t:r spannmål att aflöna kapellan. Han afled redan 1668. En bra man. (T.)

G. m. *Sara Olofsdotter Nordalia*, som 1684 uppbar 5 t:r förläningsspannmål och lefde ännu 1694.

Barn: *Olaus*, sekreterare i Åbo rådstugurätt, d. om våren 1694; *Erik*, notarie i Åbo hofrätt; *Brita*, g. m. kaplanen härst. Jonas Gerstadius.

8. **Erik El. Thelaus** (1670-78), f. 1635 här i Ramsele, son till khden Elias Thelaus. Stud. i nov. 1654, prästv. 1658 till kapellan i Helgum,

hvilken tjänst han innehade i 12 år, till dess han år 1670 tillträdde pastoratet efter företrädaren. Under de 8 år, han här tjänte såsom pastor, risade Gud landet, besynnerligen fjällbygderna i detta pastorat det svåraste med missväxt och dyr tid, skrifver hans änka, »så att vi mäلت och sädeskorn både borga och köpa måste, dertill låg ock besvär af det långvariga kriget förmedelst dragonrustning och krigsgärder, så att gälden däraf förökts». Han afled 1678 efterlämnande henne och 9 små barn i största eländighet. En för sin tid ovanligt klarseende och förständig man. (Se under Komm.)

G. m. *Kirstin Nybelia*, dotter till komm. i Nora-Bjerträ Petrus Nybelius; hon bodde 1695 i Sthm, då hon fordrade resterande änkehjälp.

Af barnen kända: *Elias*, stud. 10/11 1682, prästv. i Sthm 1696 kallad till huspredikant hos riksrådet Johan Gyllenstjernas fru grefvinnan Lewenhaupt; *Petrus*, f. 1663, sist. komm. i Piteå landsf.; *Israel*, stud. 1691, rusthållare på Röloppe gård i Giresta s:n i Upland, lefde ännu 1734. Hans hustru Margareta Falck begrofs 27/7 1737 i hans graf i Giresta kyrka.

9. **Segericus Petri Nenzelius** (1679-93), f. i Gudmundrå, son af en hederlig knape Per Segersson i Nedansjö (T.). Student i Åbo 1649, kollega i tertia classe i Hsands skola 1655 samt i Piteå triv. skola 1656, stadskaplan i Umeå 1657, utn. khde i Ramsele 1678, emottog pastoratet i maj 1679, då han skänkte en duk till nattvardskalken med inarbetadt silke och guld. Han afled tydligen år 1693, ty i aug. samma år anhöllo åtskilliga sacellaner om Ramsele pastorat hos domkapitlet. Församlingen begärde sonen Petrus till pastor, men konsist. gaf församlingborna fyra andra att välja på, och prosten fick bref att resa dit och enligt kyrkolagen föreställa dem alla dessa: »med den de hälst utvälja lärer konsist. sig nöja».

G. 1) m. *Margareta Rehn*; 2) m. *Catharina Porselia*, syster till khden N. Porselius i Torsåker, d. 1734.

Barn: *Petrus*, stadskomminister i Umeå, d. i Sthm 1709; *Johannes*, f. i Umeå 26/9 1665, stud. i Upsala 1684, d. därst. 20/1 1685 och begr. 22/3 (Rektors-progr.); *Sege*r, stud. 5/9 1689; *Brita*, g. m. efterträdaren.

10. **Erik Boderus** (1695-1722), f. i Refsund, son af komm. Nils Boderus. Stud. i Upsala 1 febr. 1672, komm. i Nora-Bjerträ 1679, efterträdde sin svärfar ss. khde i Ramsele och introducerades af mag. Porselius dominica jubilate 1695; var närvarande vid 1696 års prästmöte i Hsand. Här i församlingen gjorde han stor uppbyggelse och anhöll, efter att ha förestått densamma i 27 års tid, att för sin ålderdoms bräckligheter samt tillstötande svagheter och bedröfvelser, få uppdraga pas-

toratet åt sin måg Sam Zellinger med förbehåll att i sin lifstid för sig få aftaga den af höga öfverheten i nåder förunta vederlagsspanmålen. Konsist. fann skäl att denna begäran bifalla (Hdpr. 25/10 1721). Khden Boderus nedlade 1 maj 1772 sin khdebefattning och afled 18 febr. 1724. Var enl. *Tunæus* »en mycket tystlåtig man».

G. 1679 m. *Brita Nenzelia*, dotter till företrädaren. Makarnes porträtter, målade och inbrända på glas med årtalet 1706, funnos insatta i korfönstret i Ramsele kyrka, men äro nu förvarade i Nordiska museet i Sthm.¹ Deras gemensamma grafhäll af kalksten ligger vid gamla kyrkan.

Af barnen: *Nicolaus*, stud. 6/9 1707, underofficer vid gardet, afled efter hemkomsten från norska fälttåget 1718; *Maria*, g. m. efterträdaren khden S. Zellinger; *Margareta*, g. 9/1 1710 m. befallningsmannen i Ångermanlands södra fögderi Petter Stiernman; *Sara*, g. 1712 m. khden i Refsund Israel Noræus, omg. 1728 m. hans efterträdare Isak Forzelius; d. 1753.

Tr.: Grafminne öfver befallningsm. öfver Eneköpings län L. A. Frömans fru Elisabeth Knutsd:r Balk, begr. i Tibble 8 dec. 1672, af *Erico N. Bodero*.

11. **Samuel Zellinger** (1722-41), f. 24 juni 1691, föräldrar: organisten i Hsand Gulich Zellinger (d. 1/9 1694) och Catharina Nenzelia. Hans fader härstammade fr. staden Zelle i Lüneburg, modern var dotter till lektorn i Hsand Petr. Nenzelius. Stud. i Upsala 6 sept. 1712; kallad till adj. af företrädaren, prästvigdes han i Hsand 22 okt. 1716, afl. past.ex. 28 jan. 1721. och introducerades af biskop Göran Wallin vid visitationen 14 febr. 1722 ss. novus pastor i Ramsele efter att i 6 år förrättat vicepastorstjänsten här. Vid 1723 års riksdag var han deputerad för prästerskapet. Han synes varit en duktig predikant, ty vid flera af de biskopsvisitationer, som ägde rum under hans tid, omtalas de vackra predikningar han då höll. Ramsele pastorat står till honom i stor tacksamhetsskuld för det utmärkta nit, han ådagalade beträffande kyrkornas och prästbordens förbättrande och vård. Såsom bidrag till församlingarnes historia må anföras följande: Khden Zellinger uppsatte år 1722 på egen bekostnad prästbyggningen i Helgum, där efter hans död familjen fick sitt hemvist. År 1724 uppfördes en ny klockstapel i Helgum af bonden Nils Persson i Öden, och församlingens sedan 1718 sönderspruckna klocka omgöts med tillökt vikt af klockgjutaren Hendr. Lind i Sthm, hvartill khden på föregående års riksdag utverkat en kollekt öfver hela riket. År 1725 uppsattes i Ramsele en ny klockstapel, till hvilken khde Z. uppgjort ritningen, och 1728 om våren började han låta slå hvalfven i Ramsele kyrka, till stor del på egen bekostnad, enär allmogen var emot honom. Samma år byggde han för egna medel

¹ Afbildade hos *E. Modin*, Gamla Tåsjö, 1916, s. 384, 385.

prästbyggningen i Fjällsjö, hvarjämte den spruckna klockan i Edsele kyrka omgöts och uppsattes i en ny, af bonden Nils Persson uppförd klockstapel. I Fjällsjö, där kyrkklockan sedan gammalt hängt under en huf midt på kyrktaket, så att klockaren måste stå midt i kyrkogången och ringa, uppfördes 1735 en riktig stapel af Lars Abrahamsson i Helgum, och 1737 blefvo i Edsele kyrka de små fönsterna, som voro i »disordning» satta, parallelt uthuggna och nya fönster förfärdigade. År 1740 kallade khden Z. hit till Ramsele bildhuggaren Måns Granlund från Hsand för att under 5 månader uthugga och uppsätta altartafla, skrank och pyramider, till hvilket arbete khden bestod alla materialier af egna medel. Enda gången han råkade ut för domkapitlets misshag var, då han ej godvilligt ville släppa ifrån sig sin adjunkt Ol. Modeen, hvilken han behöfde vid öfvervakandet af Ramsele kyrkas ombyggnad. Han afled 1 nov. 1741. Flera af barnen i senare giftet ägde diktaranlag.

G. 1) m. *Maria Boder*, företrädares dotter, d. 17/2 1726; 2) 20/6 1727 m. *Elisabeth Hellström*, f. 28/7 1702, dotter af kronobefalln. man Olof Hellström i Nordvik, omg. m. efterträdares.

Barn i förra giftet: *Brita Greta*, g. m. handelsmannen i Hsand Henrik Myrich, som 1759 anlade Ledingeå sågverk i Helgum; *Eric*, f. 27/3 1723, d. 13/4 s. å.

i senare giftet: *Catharina*, f. 26/6 1728, d. 1/9 s. å.; *Maria Brita* f. 30/6 1729, d. 22/10 1768 ogift i Helgum; *Elisabeth*, f. 10/6 1730, d. späd; *Catharina*, f. 14/5 1731, g. 1759 m. prosten J. Hollsten i N.-Luleå; *Elisabeth*, f. 26/6 1732, d. i Luleå 3/1 1802; *Olaus*, f. 6/6 1733, d. ung; *Samuel*, f. 28/11 1734; *Gulicius*, f. 15/12 1735, d. 28/5 1739; *Johannes*, f. 13/3 1737, d. 11/5 s. å.; *Olaus*, f. 17/7 1738, komm. i N.-Luleå; *Gulicius*, f. 28/5 1740, d. 12/6 s. å.

Tr.: En christelig warning och förmaning at taga sig til wara för swordom och menederi, förestäld vti en tings predikan, för Ramsilla allmoge d. 31 jan. 1740 och till trycket befordrad af Samuel G. Zellinger. Sthm 1741. 4:0.

12. **Abel Dan. Brunner** (1743-68), f. 23 aug. 1696, bondson från Brunne i Gudmundrå. Stud. 25 sept. 1717; på kallelse af khden Clem. Thelaus till adj. i Torp undergick han prästex. 23 mars 1723; vakanspred. i Tynderö 1728 och fr. 1 maj 1729 adj. åt prosten D. Touscher i Skön, som utfäste sig gifva honom 80 dlr kmt i lön och allenast i bästa måtton honom accommodera; nådårspred. i Brunflo-Lockne 1737, där han kämpade om sacellanien m. L. Edvall, som om honom utspridt omdömet, att han var en fantast; nådårspred. i Selånger-Sundsvall efter komm. Lenæsius 1741, fick han 9 sept. order att skyndsamligen infinna sig där. Efter ett krångligt val erhöll Brunner konsist. fullmakt på Ramsele pastorat 23 febr. 1743 och tillträdde i maj s. å. Vid den visitatio classica, som biskop O. Kiorning 18 aug. 1754 höll i Ramsele, påpekades två omständigheter,

hvilka inneburo risk för Ramsele kyrka, den ena att prästgården och isynnerhet ladugårdshuset stodo intill bogården, hvarigenom kyrkan sattes i fara och äfventyr för eldsvåda, den andra att älfven, som flyter förbi, redan skurit ut backen tämligen nära kyrkan. I det förra fallet borde förfaras efter kyrkolagen kap. 26 § 9; för att förekomma det senare anhöll församlingens ledare, att biskopen och konsist. ville hos Kgl. Maj:t andraga deras trängda nöd med begäran om en kollekt, emedan omkostnaderna blefve så ansenliga, att de 40 bönder, som Ramsele består af, ej mäktade draga. Det befanns ock, att backen efter en 1750 hållen besiktning börjat sänka sig och bereda sig till fall 10 famnar längs öfversta brynet och närmast östra kyrkogafveln, så att om nästa år stor flod blifver, kyrkan ställes i närmare fara, till dess backen omsider drager kyrkan med sig. Vid samma visitation förhandlades äfven om aflöning till en stadigvarande präst i Fjällsjö samt uppbyggandet af ett kapell i Tåsjö. En annan episod inträffade äfven vid detta tillfälle. En supig och oregerlig artillerist Anders Broman från Alfta s:n hade slagit sig ner i Edsele klockargård och församlingen ville bli honom kvitt, enär han förledde ungdomen till spel, fylleri och slagsmål. Klockaren sökte försvara honom, förifrade sig mot biskopen, »skakandes händerna och med ruskande på kroppen» utfor: åh Herre, åh Herre, och då han efter en eller annan åtvarning icke ville upphöra med sitt talande, blef han sakfäld till tre dalers plikt. Församlingen erkände med tacksamhet den benägenhet khden visat Ramsele kyrka att af egna medel skänka 300 dlr kmt för målning och förgyllning samt målarens kosthållning hela sommaren. Prästbordet synes emellertid omsider blifvit så vanhäfdadt både till hus, åker och äng, att sequester å 4,000 dlr kmt af Brunners kvarlåtenskap begärdes som ersättning för försummad häfd. Under hans sista lefnadsår sköttes tjänsten af mag. J. Boding ss. v. pastor med uppbärande af halfva lönen. Brunner afled 14 mars 1768 och begrofs 8 april. Hans nötta grafsten finnes ännu kvar vid gamla kyrkans dörr.

G. m. företrädarens änka *Elisabeth Hellström*, död före mannen, barnlös.

13. Mag. **Jonas Gran** (1769-75), f. 26 okt. 1718 i Hammerdal, son till khden Mich. Graan. Stud. i Upsala 3 febr. 1736, afl. disput. prof pro gradu i Upsala, men promoverades frånvarande till fil. magister i Greifswald 24 dec. 1746; utn. till bat. pred. vid Jämtl. regemente 9 aug. 1749. Mellan kommendingarna hjälpte han fadern i Hammerdal; afl. past. ex. 14 mars 1764, utn. till regem. pastor 2 maj s. å.; khde i Ramsele 25 okt. 1768, tilltr. 1769. Afled ogift 18 sept. 1775.

Tr.: De soloecismis politices, p. 1, 2 præ. *J. Ihre*, Ups. 1745-46.

14. **Eric Sellin** (1776-88), sist khde i *Anundsjö*.

15. **Anders Sellin** (1788), f. i febr. 1726 vid Lögdö bruk, son till seder. khden i Resele Erik A. Sellin och äldre broder till företrädaren. Stud. 1 sept. 1748, prästv. till adj. hos fadern i Resele 13 dec. 1752; utn. komm. i Hammerdal-Ström 9 jan. 1769, tilltr. 1 maj s. å.; tillträdande khde i Ramsele 1 maj 1788, men afled redan 28 maj s. å. af håll och styng, 62 år 3 m. g.

G. m. *Anna Catharina Graan*, dotter af khden i Hammerdal Mich. Graan. Hon erhöll 2 nådår, d. i Häggenås prästg. 28/10 1798.

Barn: *Greta Stina*, f. 10/6 1758, g. m. komm. i Undersåker And. Borgström; *Anna Maria*, f. 17/11 1759, d. 15/6 1766; *Mätte Lisa*, f. 11/9 1761; *Mätte Brita*, f. 17/10 1763; *Catharina Elisabeth*, f. 2/2 1765, g. 1) m. komm. i Lit-Häggenås Nils Häggmark, 2) m. komm. i Gudmundrå-Högsjö Nils O. Flodstedt.

16. **Johan Henrik Anton Gilljam** (1791-99), f. 22 nov. 1733 i Alsen, fadern regem. fältskären Anton Gilljam¹, som bodde på bostället Åberg, modern Margareta Bergqvist. Stud. i Upsala 2 febr. 1753; prästv. 3 aug. 1760 till e. o. pred. i Sundsvall; past. adj. i Offerdal; nådårspred. i Rödön 1763; komm. i Ljustorp-Tynderö 20 jan. 1769 tilltr. i maj; erhöll fullmakt på Ramsele pastorat 1 apr. 1789, men tillträdde icke förrän 1 maj 1791; honor. prost 1795. Sin komministratur i Tynderö skötte han med utmärkelse i 22 år och förde kyrkböckerna med mycken omsorg. Genom sina redan från barndomen af fadern inhämtade medicinska och kirurgiska kunskaper, hvilka han sedermera genom egna studier förkofrade, kunde han tillika vid behof ägna sina socknebor en god och verksam läkarevård. Han kom till och med i ropet att vara en riktig trollkarl. Härom äro ett par sägner intagna i Svenska Fornminnesföreningens tidskr. (Bd 4, s. 115), bland annat huru han på en resa från Tynderö till Hsand vid Åvike bruk tillrättaskaffade en del bortstulet bly åt patron Pelt genom sin trollmakt öfver tjufvarne. Han afled 29 apr. 1799 och begrofs midsommardagen 24 juni.

G. 27/1 1763 m. *Märta Tideman*, dotter till prosten H. Tideman i Rödön; d. i Ramsele prästg. 8/2 1820.

Barn: *Margareta*, f. 9/2 1763 i Rödön, g. m. efterträdaren; *Märta Johanna*, f. 14/3 1769, g. m. komm. i Bodum Daniel Harlin; *Anna*, f. 19/10 1774, d. 18/3 1775 i Tynderö.

¹ Regem.fältskären Anton Gilljam, f. på Gimo bruk 7/8 1710, var son af mästern Jean Gwiliame och Maria Manniette, båda af Wallonsläkt. De trädde i gifte 29/6 1683 och hade flera barn, *Pierre*, f. 9/4 1696 och *Johanna*, f. 11/9 1698.

17. **Jonas Strömqvist** (1801-34), f. 27 okt. 1755 i Sättna s:n, föräldrar: bonden Pål Isaksson i Strömsås och Sigrid Månsdotter. Intogs i Hsands skola ht. 1767 och blef efter att ha genomgått gymnasiet stud. i Upsala 1778. Prästv. 24 juni 1782 tjänstgjorde han såsom adj. först två år hos pastor And. Oldberg i Indal, därefter 7 år åt komm. Gilljam i Tynderö, hvilken han äfven åtföljde till Ramsele vid dennes tillträde som khde här. Under sin tjänstgöring härstädes vann han församlingsbornas förtroende och kärlek, så att han trots sin brist på själf förtroende följde deras uppmaning och aflade past. ex. 30 okt. 1799, fick förslagsrum och pluralitet samt bekom fullmakt som pastor 11 sept. 1800 med tilltr. 1 maj 1801. Utn. honor. prost 20 mars 1822. Af bekymmer och sorger hade han sin dryga lott, dels genom barnens död, dels genom sin makas långvariga svåra mjältsjuka, som gjorde henne oförmögen att förestå den inre hushållningen. Rörd af slag måste han ett halft år beständigt vara sänsliggande, innan han afled 6 juni 1834.

G. 13/1 1793 m. företrädarens dotter *Margareta Gilljam*, d. 30/11 1831.

Barn: *Marta Catharina* f. 10/1 1794, d. 25/4 1797; *Margareta Johanna*, f. 8/7 1803, d. 10/12 1827.

Efter khde Strömqvists död delades pastoratet. Under vakansen afled här vice pastorn i Ramsele *Nathanael Svanström* 5/2 1836.

18. **Per Söderholm** (1837-65), f. 31 okt. 1792 i Boteå, son af bonden Måns Månsson i Söbbersta. Stud. ht. 1815, absolverade teol. seminariet 1816 och prästv. 4 nov. 1817 till komm. adj. i Ullånger; efter kortare förordnanden i Vibyggerå och Ullånger past. adj. i Boteå 9 sept. 1818, v. komm. i Sidensjö 1 apr. 1829; vakanspred. och curam past. gerens i Resele 27 jan. 1830; adj. i Fjällsjö 14 sept. 1831; v. kollega i Hsands skola läsåret 1832-33; past. ex. 1833; tjänstg. därefter i Stigsjö och Ragunda, tills han utn. till khde i Ramsele 24 maj 1837 och genast tillträdde; invigdes i sitt ämbete 12 aug. 1838, då biskop Franzén här höll visitation. Söderholm afled 7 juni 1865.

G. m. *Cajsa Brita Kjerrstedt*, f. 24/1 1784, dotter af handl. i Hsand Jonas Kjerrstedt och Cajsa Brita Selander; d. i Fjällsjö prästg. 9/4 1871.

Dotter: *Margareta Catharina*, f. 24/4 1825, v. i Ramsele kyrka 1851 m. khden härst. Nils J. Frisendal.

19. **Nils Abraham Flodstedt** (1869-70), f. 19 febr. 1814 i Skog, föräldrar: s. min. adj. Abraham Flodstedt och Märta Lisa Mallmin, komm.-dotter från Nora-Skog. Stud. i Upsala vt. 1835; prästv. 17 dec. 1837 till vakanspred. i Nätra; efter kortare eller längre förordnanden sås. adj. i

Grundsunda, Björna, Löfånger, Vännäs, Umeå stad, Burträsk, Fredrika och Dorotea utn. till extr. komm. i Torsåker-Dal 13 aug. 1855, tilltr. 1 apr. 1857. År 1869 erhöill han fullmakt ss. khde i Ramsele, sedan rättgång om valet ändtligen afgjorts, men hann ej länge här njuta sin befordran, ty han afled redan 19 nov. 1870. En anteckning i Norrländska nationens matrikel från hans studenttid karakteriserar honom: »Gudalugn i alla skiften, sade vid en disputation: Deus, qui in . . . in höjdene versatur».

G. 25/6 1850 m. *Anna Carolina Olofsdotter*, f. 19/7 1830, som erhöill 2 extra nådår 24/3 1871; d. i Åsele 27/9 1888. Familjen hade där ett hemman..

Barn: *Ida Olivia Elisabet*, f. i Dorotea 21/6 1852; *Bror Olof Abraham*, f. 18/3 1855, prästv. 24/7 1883, sac. min. adj. emeritus; *Anna Maria Karolina*, f. 12/9 1858 i Dal; *Nils Knut Vilhelm*, f. 21/12 1860, emigr. till Amerika; *Hugo Julius Christopher*, f. 23/7 1864, i Åsele; *Syster Julia Wilhelmina*, f. 28/7 1867, g. i Örnsköldsvik, d.; *Nikolina Sophia Euphrosyna*, f. 2/5 1871 i Ramsele.

20. **Nils Johan Frisendahl** (1871-1903), f. 2 aug. 1823 i Ådals-Liden, son af komm. och v. pastorn Nils Frisendahl i Resele och Inga Dorothea Hæggman. Stud. i Upsala vt. 1844; efter i Upsala aflagd prästex. prästv. i Sthm 17 dec. 1847 af ärkebiskop af Wingård och förordnad till adj. hos sin fader i Liden. Under de 25 år, som förflöto innan han erhöill ordin. prästerlig befattning var, frånsedt kortare förordnanden i Öfverlänäs (1848), Hammerdal (1853), Oviken (1854) och Junsele (1869), hans verksamhet förnämligast bunden inom det gamla Ramsele-pastoratets gränser, i det han ömsevis såsom adj., v. komm., nådårspred. och v. pastor tjänstgjorde vid och ägnade en oegennyttig andlig omvårdnad åt församlingarna i Helgum, Ramsele, Bodum, Fjällsjö och Edsele, till dess han omsider utn. till khde i Ramsele pastorat 14 aug. 1871 med tilltr. 1 maj 1874 men med tjänstgöring ss. v. pastor från 6 sept. 1871. Afled 23 okt. 1903.

G. 22/6 1851 m. *Margareta Catharina Söderholm*, dotter af khden P. Söderholm här i Ramsele, d. 1898.

Barn: *Ingrid Katarina Johanna*, f. 25/4 1852, g. m. komm. i Edsele Wilhelm Nydahl; *Emma Kristina Margareta*, f. 27/12 1853, d. ogift 23/2 1923 i Ramsele; *Nils Peter Ferdinand*, f. 10/12 1857, d. 17/12 1863; *Fanny Maria Göthilda*, f. 3/3 1860, d. 17/12 1863; *Hilma Elvina Charlotta*, f. 18/9 1862, g. 11/6 1886 m. inspekt. Valfrid Nygren; *Per Johan Ferdinand*, f. 24/6 1865, landsfiskal i Njurunda 1905; *Måns Oskar Emanuel*, f. 25/1 1868, studiosus i Hsand, d. 11/11 1880; *Nona Franciska Bothilda*, f. 6/4 1869, d. 29/6 s. å.

21. **Viktor Bernhard Frisendahl** (1906-07), f. 4 apr. 1845 i Ådals-Liden, den föregåendes broder. Mogenhetsex. i Hsand 4 juni 1868, stud. ht. 1869, med dispens från prakt. teol. ex.; prästv. i Sthm 11 okt. 1874; förordn. adj. i Mo; komm. i Bodum-Fjällsjö 14 apr. 1875, tillika

förordn. att förestå pastoralvården i Bodum och att jämte komminister i Tåsjö uppehålla den allmänna gudstjänsten i Bodum, dels under khden Hasseluhns sjukdom, dels under inträffad ledighet, hvilket förordnande upphörde 1 maj 1879; utn. khde i Ådals-Lidens pastorat 13 dec. 1880, tilltr. 1 maj 1883, v. past. därst. under ecklesiastikåret 1882-83; kontraktsprost i Ångermanl. västra kontrakt 1903. Efter sin broder utn. khde i Ramsele 21 juli 1905, tilltr. 1 maj 1906. Afled redan 7 jan. 1907.

G. 15/7 1879 m. *Lydia Wilhelmina Lindahl*, f. 18/11 1856 i Vännäs, dotter af kronolänsman i Umeå Wilhelm Lindahl och Lovisa Helena Rehn.

Barn: *Berta Ingrid Helena*, f. 29/5 1880 i Fjällsjö, g. 20/2 1908 m. landsfiskal Joh. Albert Hörnfeldt i Nätra; *Bernhard Nils Wilhelm*, f. 22/10 1881, kamrer vid Långrör och Malma bolag, Ljusdal; *Aina*, f. o. d. 1884 i Ådals-Liden; *Lennart Karl Ossian*, f. 14/8 1886, skulptör, bosatt i Paris; *Halvar Sven Otto*, f. 25/9 1889, skulptör, bosatt i Sthm; *Fredrik Alfred*, f. 5/7 1891, skulptör, Sthm.

22. **Johan Alexius Rydén** (1908-18), f. 17 dec. 1846 i Norra Fågelås, Skara stift. Föräldrar: Karl Johan Johansson, hemmansägare, och Sara Elisabet Olausdotter. Efter studier i Skara stud. i Upsala ht. 1871, erhöill infödingsrätt i Hsands stift 14 maj 1876; prästv. i Upsala 1 juni s. å., past. ex. 2 dec. 1879; komm. i Grundsunda 13 febr. 1877, khde där 27 jan. 1880 m. tilltr. 1881; khde i Öfver-Kalix 13 aug. 1883, tilltr. genast; khde i Tuna och Attmar 30 okt. 1891, tilltr. genast; frånträdde Attmar 1 febr. 1892; khde i Ramsele och Edsele 17 aug. 1907, tilltr. 1908; frånträdde Edsele 1 dec. 1912. Han afled i Bjerträ prästgård 2 okt. 1918 hos sin svåger prosten Nordberg, efter att tyst och undergifvet fördragit sitt långa lidandes tid. LVO 1915.

G. 19/12 1879 med *Katarina (Karin) Amanda Nordberg*, f. i Grundsunda 25/2 1850, dotter till Erik Nordberg, folkskollärare och organist, och Kristina Norlin; d. i Tuna 29/3 1924.

Fosterbarn: *Josefina (Nina) Rouna*, f. i Ö.-Kalix 31/7 1881; *Hildur Emma Frideborg*, f. i Göteborg 25/12 1888, sjuksköterska; *Ernst Algot Alexius*, f. ibm 13/2 1893, agronom.

KOMMINISTRAR I HELGUM.

1. **Olaus Clementis** [1593-1611], kaplan i Ramsele, underskref 1593 Upsala mötes beslut; utfärdade 2 maj 1609 och 7 maj 1611 kvitton, att han af Ångermanlandsfogden uppburit 1 t:a korn till hjälp. Den 8 juli 1619, då han ej längre var i tjänsten, uppbar han från Helgums kyrkoherberge 2 t.r, som kon. Gustaf Adolf beviljat honom i hans lifstid. Bodde 1602 i Vässby.

2. **Elias Israelis Thelaus** (1617-29), khde i pastoratet n. 6.

3. **Abraham Johannis Angermannus** (1630-46), inskrefs ss. student vid Upsala univ. i juni 1625; var komm. här i 16 år. Under danska fejden, då de danska prästerna i Jämtland flydde från sina pastorat, blef han 28 maj 1644 utsedd till pastor i Hammerdal och tjänstgjorde ock där en tid, men då svenska regeringen efter Brömsebrofreden biföll deras begäran att få behålla sina gäll, återtog khden Morten Halvardsen sin församling. Upsala domkapitel affärdade dock en skrifvelse till khden Morten med förmaning, att han vedergäller herr Abraham något för det denne gjorde tjänst, när han var bortrymd. Herr Abraham bodde i Näs i Edsele och under hela den tid han var kapellan hade hans khde Elias ej gifvit honom i årlig lön mer än ett par skor, utom den lön af 12 t:r säd som han uppbar af kronan, hvadan hans resterande lön belöpte sig till 96 dlr. Prosten Bozæus skulle resa till Ramsele och tillhålla herr Elias att under hot om afsättning tillstålla herr Abraham sin fulla lön. Uppgörelsen skedde inför Upsala domkapitel (Udpr. 17/3 1647). Han utnämndes 3 maj 1646 till kapellan i Delsbo i Hälsingland, men lefde dock där ej längre än till i febr. 1650, vid hvilken tid fråga hade väckts om hans förflyttning tillbaka till Hsands stift.

En *Carolus Abrahami Angerm. Ramselius*, som blef stud. i Upsala 19/7 1657, var sannolikt en son.

4. **Erik Petri Hedsander** (1646-58), hitkom 1 maj 1646 och bebodde under sin kaplanstid ett hemman, som han 11 febr. 1647 köpt i Vässby; utn. khde i *Hammerdal* 1656, tilltr. 1658.

5. **Erik El. Thelaus** (1658-70), son till khden i detta pastorat Elias Thelaus; komm. här i 12 år, innan han tilltr. khde-befattningen, se ofvan n. 8. Under hans komministertid inträffade ett förspel till de kommande häxprocesserna, hvarvid han visade ett synnerligt hedrande prof på klar uppfattning. Han hade hos sig en 11-årig pojke Olle Ingelsson, son till gästgifvaren i Backa i Fjällsjö, för att lära honom läsa. Gossen hade skrutit med, att både han, hans moder och syskon och andra personer kunde trolla, hade hotat en piga, med hvilken han kommit i träta, att han skulle göra hennes hand krokig, och sagt, att Sara i Näs ofvan Åsen lärt honom sådant. Äfven för herr Erik hade han bekänt sig kunna trollkonster och ha ridit till Blåkulla. Men herr Erik tog gunstig junkern på rätta sättet: »Låt se din konst och rid åstad». »I morgon vill jag det göra», svarade pojken. Följande morgon upprepade herr Erik: »Rid nu åstad»;

då begynte pojken gråta, och så risade herr Erik honom för hans tal. - Det stannade ej vid detta. På tinget 26 juni 1662 förhördes alla, som gossen uppgifvit sig sett i Blåkulla, men han invecklade sig i motsägelser och alla nekade naturligtvis. Svea hofrätt bjöd, att han skulle af föräldrarna och prästen tillhållas sina kristendomsstycken granneliga att lära, jämväl varnas med slikt vanvettigt tal härefteråt att innehålla, så framt han det straff, som därpå följa bör, undvika skall. - Hade trolldomskommissionen 20 år senare tagit sakerna på detta sätt, skulle så många hemska justitiemord på oskyldigt folk aldrig förekommit.

6. **Jonas Larsson Gerstadius** (1670-1706), f. i Säbrå s:n af bondeföräldrar i Gersta by. Han kallade sig senare äfven *Stadenius*. Stud. i Upsala 16 nov. 1659, var nådårspred. i Tuna 1664, kaplan här i Helgum 1670, bodde i Mo, där han köpt sig ett hemman. Sägnes ha varit en enfaldig man med nog svaga sidor. Öknämndes Gerstabiskopen, därför att han uppträdde med höga later och hans fader, bonde i biskopssocknen, en gång yttrat, att sonen i anseende till sina märkliga gåfvor så väl som någon annan borde blifva biskop i Säbrå. Såsom prof på hans lärdom berättar *Tunæus* en historia, som han hört af kapten Carl Hofverberg. Några hederliga handlande från Hsand hade varit kaplanens åhörare i Helgums kyrka, då han i sin predikan dundrat öfver deras girighet och skinnande, hvarför de efteråt utlätit sig för någon, att prästen, som så utfar mot ärligt folk, borde *suspenderas*. När herr Jon slog upp ordet i sitt dictionario och såg, att det bland annat betydde *upphänga*, tänkte han sig skola för sin otidiga predikan undergå en våldsam död. För att förekomma denna olycka tillredde han en stor matsäck och lagade sig i ordning att rymma till Norge, men som han ej hade hjärta att lämna församlingen utan att i förtroende yppa sitt uppsåt för khde Nenzelius, inställdes hans norska resa, sedan bemälte khde bättre förklarar ordet suspendera och på samma gång förehållit honom hans fåkunnighet. Han afled år 1706.

G. m. *Brita Rezelia*, som afled i Mo 9/1 1730, 84 år g.

Af barnen kända: *Jonas*, f. 1680, faderns efterträdare, kallade sig *Stadenius*; *Oluf*, f. 1684, döpt 23/11.

7. **Jonas Stadenius** (1709-39), f. 1680, son till företrädaren. Stud. 9 sept. 1704, blef nådårspred. efter fadern 1706 och tilltr. ss. kapellan här i Helgum 1709. Vid en prostvisitation 1717 anmäldes, att Stadenius visat olydnad och sidvörndnad mot sin pastor och försummat några predikningar i Edsele. Han suspenderades då på ett halft år 1718, men gjorde sig senare skyldig till upprepade oordentligheter och angafs, att annandag

påsk 1729, efter att dagen förut ha varit i dryckjom, förgätit att i Helgums kyrka uppläsa evangeliet från predikstolen. Tingsrätten ålade honom edgång, att sådant intet skett af dryckenskap eller hufvudyra, utan såsom han förebar af den orsak, att tungspenen fallit neder, men Svea hofrätt befriade honom från edgången genom utslag af den 12 nov. 1733; han skulle dock af konsistorium varnas att hädanefter för slika förseelser taga sig till vara.¹ För andra gången suspenderad 10 febr. 1733, vände han sig med anklagelser både mot sin vice komm. Ol. Westberg och sin pastor, Zellinger, samt blef för sina obevisade svåra beskyllningar mot den senare belagd med eftertänkliga böter och omsider år 1739 dömd att mista prästämbete och syssla, hvarefter han födde sig genom besök hos ortens präster till sin död, som inträffade i Helgum 31 jan. 1752.

G. 1) 29/1 1711 m. *Anna Hornæa*, dotter till komm. Lars Christophersson Hornæus i Ytterlännäs; d. 1722;

2) m. *Valborg Henriksdotter*, bonddotter från Österbotten, sederm. 13/8 1769 omg. med båtsman Abraham Andersson Boglina; d. 8/7 1770, 61 år.

Barn i förra giftet: *Brita*, f. 28/1 1712; *Lars*, f. 1715, kallade sig *Engelmark*, khde i Juckasjärfvi, n. 6; *Anna*, ogift.

8. **Henrik Ol. Drake** (1741-49), f. 23 jan. 1700 i Bergs prästgård; fadern var brukspred. vid Ljusnedals kopparverk, sederm. khden i Hede Olof Drake, modern Christina Flodalina, khdedotter fr. Berg. Stud. 3 febr. 1720; prästv. till adj. i Hede; adj. i Berg 1726 och i Resele 1730; utn. 2 maj 1739 till komm. i Helgum, men Ol. Westberg, som uppehållit tjänsten under företrädarens suspensionstid, klagade öfver valet, som dock fastställdes af Hsands konsist. 4 nov. 1741, »så att Drake förblifver vid det kollationsbref honom meddeladt är». Han anhöll 1743 att få arrendera stomjorden i Helgum, hvilket beviljades, dock så att förra arrendatorn Erik Olsson skulle hållas skadeslös. Var »en man af behaglig lefnad och försvarlig lärdom» (T.). Afled 5 nov. 1749.

G. 9/5 1731 m. *Lisa Andersdotter*, en ärlig och beskedlig bondpiga från Tängsta i Resele.

Af barnen: *Olof*, f. 1734, komm. i Resele, sedan på Alnön, d. 1786; *Anders*, f. 1736 i Resele, bonde och nämndeman 1782 i Västbyn; *Lisa*, g. 21/10 1759 m. bonden Olof Hansson i Gagnet, Helgum; en ogift dotter.

9. **Petrus Ol. Klockhoff** (1751-58), f. 18 febr. 1715 i Stafnäs, Sundsjö s:n, där fadern Olof Persson Klockhoff var länsman, modern Annika Grip. Stud. i Upsala 10 febr. 1733; prästv. 11 maj 1738 till adj. i Refsund,

¹ Svea Hofrätts utslag är tryckt i *E. Ekholm*, Svenska kyrkohandlingar, Saml. 1, n. 9. Sthm 1770.

sedan adj. i Hammerdal 1743; nådårspred. i Ramsele 1749; erhöill fullmakt 23 apr. 1751 på komministersbefattningen i Helgum, som han genast tillträdde. Predikant på prästmötet i Hsand. febr. 1758; kort efter hemkomsten sjuk, afled han 9 mars 1758 af slag på en socknebudsresa.

G. m. *Brita Graan*, f. 19/8 1724, dotter af khden M. Graan i Hammerdal; omg. med efterträdaren N. Flodberg.

Barn: *Petrus*, f. 21/5 1745 i Hammerdal, d. s. d.; *Christina Margareta*, f. 5/7 1746, g. 9/1 1774 m. länsman Pehr Selstedt i Ramsele; *Michael*, f. 15/7 1747, komm. i Hackås; *Olaus*, f. 6/9 1748, komm. i Nordmaling n. 13; *Anna Catharina*, f. i Helgum 20/3 1750; g. i Hammerdal 12/8 1794 m. khde N. Bloms son Olof Blom; *Daniel*, f. 11/7 1752, hökare i Sthm, d. ogift; *Jonas*, f. i Guxås 13/8 1755, skraddare, vaktmästare vid Kgl. Nummerlotteriet, traktör i Sthm, d. 1809; *Petrus*, f. 23/11 1757, d. 24/11 s. å.

10. **Nils Hansson Flodberg** (1759-67), f. 1710, bondson från Flo i Resele. Stud. i Åbo 1736; prästv. 17 juni 1744 till past. adj. åt khden Er. Sellin i Resele; adj. i Gudmundrå 1748; utn. komm. i Helgum 18 okt. 1758, tilltr. 1759. Sjuklighet, förorsakad af ansträngningar under hans ämbetsresor inom det vidsträckta pastoratet, bidrog till hans tidiga bortgång. Afled 12 febr. 1767 i hufvudvärk och hetsig feber, 56 år 8 m.

G. 11/7 1759 m. företrädarens änka *Brita Graan*, som anhöll om dubbelt nådår: satt med 7 barn, i 19 år hade hon dragits med en ständig fattigdom och därjämte haft sorgen att ha förlorat 2 män. Ehuru ömmande omständigheter förelågo, dristade sig ej konsist. att understödja ansökan. d. i Stugun 19/6 1792 af flussfeber.

En dotter *Brita*, f. 23/9 1759, g. 7/10 1788 m. komm. Isr. Walanger i Själevad.

11. **Eric Sellin** (1768-76), khde här i Ramsele, sedan i *Anundsjö*.

12. **Clemens Thelaus** (1777-1801), utn. komm. i Nätra 24 mars 1800, se *Nätra*.

13. **Jakob Billström** (1801-02), f. 25 nov. 1756, son af likvidationskommissarien Håkan Billström i Arnäs. Stud. vt. 1778; prästv. 8 aug. 1784; adj. hos khden E. Sellin i Ramsele 1785; adj. i Anundsjö 1788, i Nätra 1794. Utn. komm. här i Helgum 21 jan. 1801, tilltr. 1 maj, men afled redan 9 sept. 1802.

G. m. *Märta Höglund*, f. 26/8 1770, d. 1834.

Dotter: *Anna Elisabeth*, f. 9/3 1792, g. 1812 m. sockenpred. i Fors, slutl. komm. i Ytterlännäs Ol. Grafström, 1836 omg. m. komm. J. H. Örberg i Tuna-Attmar. d. 5/2 1885 nära 93 år g.

14. **Michael Åkerstedt** (1804-31), f. 24 aug. 1756 i Hässjö, son till nämndemannen och skattebonden Michael Michaelsson i Wästerå by och Catharina Wiklander. Ursprungligen af fadern bestämd att fortsätta hans lefnadsyrke, blef sonen på grund af sin brinnande läshåg inskrifven i Hsands skola 2 febr. 1770, uppflyttades till gymn. 1777; stud. vt. 1782 i Upsala, där han efter fullbordade studier prästv. 19 dec. 1784 på kallelse af presidentskan friherrinnan Anna Marg. Bergenschöld till huspredikant. Efter hennes 1785 inträffade död begaf han sig till hemorten och förordn. till nådårspred. i Skön. På kallelse af brukspatron Jac. Ephr. Clason utn till predikant på Graninge bruk 1787, där han i 16½ år verkade och vann förtroende. Komm. i Ramsele 20 aug. 1803, tilltr. maj 1804, innehade denna tjänst i 27 år och hedrades för sitt oskrymtade nit i sept. 1829 med vice pastors namn och värdighet. Oaktadt sina många och besvärliga ämbetsresor åtnjöt han god hälsa, till dess han kort före sin död angreps af häftig hosta och bröstvärk. Han afled 22 maj 1831.

G. 9/6 1804 m. *Elisabeth Gavelius*, f. 23/12 1771 i Angsta, Ytterlännäs, dotter af kgl. sekreteraren Pehr Gavelius och Elisab. Magd. Wargentin; d. i Helgum 26/3 1839. Barnlösa.

Helgum afskiljdes efter komm. Åkerstedts död till särskildt pastorat.

SOCKENPREDIKANTER I FJÄLLSJÖ.

Dessa uppbyro af Fjällsjö socken lika lön med komministern, men af de andra socknarna i pastoratet efter godtycke.

1. Mag. **Sven Ol. Hellström** (1755-66), hade första öfverinseendet öfver Tåsjö kapells uppbyggande 1762, khde i Undersåker, utn. khde i Ragunda, men afled före tillträdet, se *Undersåker*.

2. **Henrik Alstadius** (1768-79), f. 1739, son till kapellanen i Resele, sedan i Boteå Petrus Alstadius. Stud. vt. 1761; prästv. i Hsand 23 okt. 1763 till sin faders medhjälpare i Resele. På Fjällsjöbornas begäran utn. febr. 1768 till sockenpredikant med åtnjutande af den lön, som vid biskopsvisitationen 18 aug. 1754 i Ramsele bestämts. I tjänsten ingick skyldigheten att besöka Tåsjö, och han var den förste, som i prästeförrettningar for upp dit en gång midsommartiden. Bebodde prästbordet i Fjällsjö och uppbar ½ skafttionen. Vid visitationen i Ramsele 30 mars 1778 blef han af biskop Kiörning, som förnummit att Alstadius skulle omåttligen nyttja starka drycker, allvarligen och käriligen varnad i närvaro af prosten Sebrelus och khden Sellin, så kärt honom vore att icke

förtörna Gud, väcka nästans och församlingens förargelse samt underkasta sig själf skada och fördärf. Han afled 1 juni 1779 af slag.

G. m. *Christina Sjöberg*, som 4/2 1781 gifte om sig med bokhållaren i Söderåfors Erik Sjöblom.

En son: *Pehr Erik*, f. 24/1 1775.

3. **Mauritz Thelberg** (1782-1800), f. 26 mars 1739, son af komm. Jacob T. i Tynderö. Stud. i Åbo 1760; under studietiden informator hos en Aminoff 1761-62 och hos prof. Schultén 63-65; prästv. i Hsand 10 aug. 1765 till medhjälpare åt sin styffar komm. Hans Randklef i Tynderö; nådårspred. i Hede 6 sept. 1775; v. komm. i Anundsjö juni 1777; sändes vid Alstadii död att uppehålla sockenpred.-befattningen här i Fjällsjö, utn. 1780 och tilltr. densamma 1782. Förestod i 18 år denna svagt aflönade beställning och gjorde sig känd som en skicklig och oförvitlig lärare. Afled här 8 juli 1800 (*Biberg* oriktigt 1803) af njursten under svåra plågor.

G. 23/10 1766 i Tynderö m. *Sara Palander*, f. 8/9 1737, dotter af komm. Abrah. P. och Beata Utter i Kimito; d. 3/2 1787. För de 4 oförsörjda döttrarna, af hvilka en var blind, en annan lam, beviljade Kgl. Maj:t 11/5 1801 ett extra nådår.

Barn: *Brita Stina*, f. jan. 1771, d. 31/5 1817 ogift i Fjällsjö; *Jacob Abraham*, gymn. 1785; *Beata Catharina*, dopvittne 1788; *Lars Mauritz*, f. 20/3 1777, d. 15/5 s. å. i Hede; *Johannes Mauritz*, f. 11/9 1779, d. 29/4 1782 i Fjällsjö; *Gabriel Israel*, f. 25/7 1781, d. 28/7 s. å.; *Vendla Regina*, f. 2/11 1782; *Sara Ulrika*, dopvittne 1797, 1820 i Fjällsjö.

4. **Anders Nordholm** (1804-39), f. 10 nov. 1759, fiskareson från Hsand. Stud. i Upsala 1783; prästv. 4 sept. 1785 till adj. åt stadskomm. i Hsand D. Widén; tillika vik. i 1:sta kl. vid trivialskolan läsåret 1785-86; nådårspred. vid sacellanien i Hsand 1791; komm. adj. i Torp-Borgsjö 1793; nådårspred. därst. 1795; d:o vid sacellanien i Hsand 1797; högmässopred. därst. 1798; sockenpred. i Fjällsjö och Bodum 5 juli 1804. Afled 4 dec. 1839, 80 år gammal. Lär ha mest predikat med tillslutna ögon och ej föraktat starka drycker, om man får tro en anteckning.¹

G. 9/8 1819 m. änkan *Margareta Nordén*, efter flera års sängliggande d. i Backa by i Fjällsjö 8/5 1843.

¹ Såsom v. kapellpred. i Fjällsjö afled här *Nils Magnus Berlin* d. 12/3 1834. Han var f. i Rödöns prästgård 12/11 1792.

KAPELLPREDIKANTER I TÅSJÖ (OCH BODUM).

Denna tjänst inrättades enligt Kgl. Maj:ts resolution 6 okt. 1772. När Bodum tillkom, skulle kapellpred. i Tåsjö jämte sin tjänst hålla 4 à 6 predikningar där.

1. **Carl Næsmark** (1775-96), utn. redan 14 apr. 1773 till kapellpredikant här, innan ännu något prästboställe fanns. Härom träffades emellertid öfverenskommelse vid prosten Ol. Sebrelli visitation 12 mars 1775, och på sommaren ingick konsist. till landshöfdingen med begäran, att han ville befordra saken, att så stor trakt af obrukad mark, som svarade mot 1/4 mantal, till boställe för kapellpred. måtte samma sommar af landtmätare tillmätas och stommefrihet därå meddelas. Næsmark var särskildt känd för mogenhet, fromhet och den kunskap i hushållning, som kräfdes för att kapellinrättningen skulle komma till stadga med nya uppodlingar. På grund af sjuklighet måste han begära tjänstledighet, hvarunder tjänsten uppehölls af vikarier¹ fr. nov. 1790-96, då han med någorlunda återvunnen hälsa tillträdde komministraturen i Högsjö, se *Gudmundrå* komm.

2. **Anders Gustaf Lang** (1797-1808), f. 31 aug. 1752 i Sthm; fadern: regem. past. sedermera prosten i Neder-Luleå L. Lang. Stud. i Upsala 1770, inskrefs i Stockholms nation, men öfvergick till Västerb. nationen 1772; prästv. sept. 1779 till past.adj. i Skellefteå; nådårspred. vid Arnäs sacellani 1788; v. komm. i Nysätra 1790; nådårspred. vid ena sacellanien i Skellefteå 1791; past. adj. i Piteå 1793; utn. kapellpred. i Tåsjö 23 nov. 1796, tilltr. 17 apr. 1797. Afled i Tåsjö 23 maj 1808 af vattssot. Hade hemman i Kroknäset.

G. 1803 m. *Catharina Burman*, f. 20/1 1764, dotter af klockaren Elias Burman i Piteå och änka efter kapellpred. P. Gavelin i Volgsjö (Vilhelmina).

3. **Daniel Harlin** (1810-37), utn. till komm. i Tåsjö, då församlingen lades ss. annex under Bodums pastorat, se *Bodum*.

E. O. PREDIKANTER I EDSELE.

Enligt kgl. bref 21 jan. 1804 inrättades i Edsele en e. o. predikantbefattning, förenad med adjunktur i Ramsele. Vid Ramsele pastorats delning 1837 förvandlades den till komministratur.

1. **Daniel Harlin** (1804-1810), komm. i Tåsjö, se *Bodum*.

¹ Dessa voro *Ol. Edblad* 1790-91, *Nils Häggmark* 1791-95, *Jonas Blom* 1796-97.

2. **Pehr Nordenstedt** (1810-13), sist komm. i *Nätra*.
3. **Per Salén** (1813-17), komm. i *Ragunda-Håsjö*.
4. **Paul Norberg** (1817-37), se nedan.

KOMMINISTRAR I EDSELE.

1. Mag. **Paul Norberg** (1837-53), f. 26 juni 1783 i Klöfsjö. Modern: Anna Pålsdotter. Stud. i Upsala 1806, fortsatte sina universitetsstudier i Lund 1810 under ledning af prof. Matthias Norberg; prästv. 1811 till past. adj. i Skön; promov. fil. mag. i Lund 1814; past. adj. i Ramsele och e. pred. i Edsele 1817; kapellpredikant i Alanäset 13 febr. 1828, men återgick 1829 till befattningen ss. extra predikant i Edsele, och blef vid dess förändring till komministratur här komm. 1837. Tjänstledig ända från 1845 hade han ss. vikarie Anders Olof Segerström, hvilken ock här afled 1854. - Norberg, som afled 3 dec. 1853, bodde i Öfvermo.

G. 11/2 1828 i Öfvermo m. änkan *Anna Olofsdotter*, d. i Edsele 1859.

Tr.: Acta & litteræ ad historiam reformationis in Suecia, p. 11. præs. *E. M. Fant*. Ups. 1807. - De etymologia linguæ græcæ, p. 6. præs. *Matth. Norberg*. Lund 1811.

2. **Erik Huss** (1854-57), f. 22 sept. 1806 i Hammerdal, son till komm. i Hammerdal-Ström Johan Huss; inskrefs i Frösö skola 1 febr. 1818; genomgick Hsands gymn. 1825-29 och blef stud. i Ups. vt. 1829; prästv. 24 juni 1832 till past. adj. i Lit; vice komm. hos fadern i Ström fr. 1 maj 1836; erhöill fullmakt ss. komm. i Edsele 14 aug. 1854 och förordnades att under ledigheten förestå tjänsten, som fullt tillträdtes 1856. Afled 22 dec. 1857 i Edsele prästg., sörjd af änka och 4 barn, hvilka erhöillo 2 extra nådår.

G. 18/9 1845 i Hammerdals kyrka m. *Anna Catharina Amrén*, dotter af komm. i Ragunda Anders Amrén; flyttade som änka till Östersund, d. 8/4 1876.

Barn: *Hilma Maria Christina*, f. i Hammerdal 7/7 1846, g. 1870 m. khden Henrik Bergström i Bodum; *Albertina Erika Catharina*, f. 22/4 1848, d. 28/3 1850; *Anders Johan Albert*, f. 25/5 1850, kapten vid Västernorrlands bevär.bataljon, major i armén, byggnadsingenjör i järnvägsbyggnadsbyrån, d. i Sthm 4/8 1920; *Emma Margareta Catharina*, f. 27/6 1853, g. 16/2 1882 m. khden i Vännäs L. U. F. Öberg, d. 23/ 1890; *Erik Axel Emanuel*, f. 25/7 1857, kapten vid Jämtl. fältjägare.

Tr.: Personalier öfver bondedottren Anna Olofsdotter uti Sikås, som jordfästades den 29:de juli 1849. Östersund 1849.

3. **Carl Gustaf Næslund** (1861-72), khde i *Arnäs*. n. 25.

4. **Henrik Bergström** (1872-79), khde i *Bodum*.

5. **Fridolf Risberg** (1879-82), f. 4 nov. 1848 i Nysätra, Västerbotten. Föräldrar: provinsialläkaren med. d:r Jonas Risberg och Katarina Wilhelmina Hamrén. Afl. mogenh.ex. vid Umeå h. lärov. 27 maj 1868; stud. i Upsala ht. s. å.; prästv. därst. 18 dec. 1874 till v. komm. i Rödön-Ås; utn. komm. i Gudmundrå-Hemsö 1875, tilltr. s. å.; komm. i Edsele 1878, tilltr. 1879. Begärde afsked från prästämbete och syssla, enär han erfarit samvetsbetänkligheter vid kyrkolärans förkunnande och ej ansåg sig duga till präst. En kristligt finkänslig natur. Verkade därefter ss. missionspredikant närmast i Waldenströmska riktningen och ss. medarbetare i frireligiösa tidskrifter, till dess han i aug. 1885 öfverflyttade till Amerika och s. å. vann anställning ss. lärare och professor vid svenska afdelningen af Chicago teologiska seminarium. Död ogift 27 okt. 1921.

Tr.: Afskedsord. Afskedspredikan på tredje söndagen efter påsk den 30 april 1882. Hsand 1883. - Hvarför jag blef absolutist. Föredrag af *F. W. Farrar*. Öfvers. af *Fridolf Risberg*. Gefle 1888. - Medarbetare i Senapskornet (1883-), Hemlandsposten m. fl.

6. **Wilhelm Nydahl** (1883-89). f. 26 febr. 1854 i Arnäs, son af prosten och khden Isak Nydahl i Gudmundrå. Afl. mogenh. ex. i Hsand 27 maj 1876; stud. i Upsala ht. s. å.; prästv. i Upsala 18 dec. 1879 och förordn. till v. past. i Helgum; v. past. i Ramsele 16 juni 1880; utn. komm. i Bodum-Fjällsjö 23 aug. 1881 med tilltr. 1 maj 1884, men utnämndes dessförinnan till komm. i Edsele och tillträdde här 1 maj 1883. Afled 31 maj 1889. Han tog sitt prästerliga kall på allvar och gjorde sig omtyckt öfverallt där han verkade.

G. 12/1 1881 m. *Ingrid Katarina Johanna (Hanna) Frisendahl*, dotter af khden i Ramsele Nils Joh. Frisendahl.

Barn: *Ossian*, f. 14/4 1887, d. 15/4 s. å.; *Margareta*, f. 6/9 1888, g. m. landtbrukaren och landstingsmannen Joh. Johansson i Ramsele.

7. **Carl August Skog** (1890-1912), khde i *Brunflo* n. 27.